Hvorfor har vi skrevet rapporten?

Ukom

FOR UNGE: HELSEHJELP OG KJØNNSINKONGRUENS

Hvorfor har vi skrevet rapporten?

Publisert 9. mars 2023
ISBN 978-82-8465-029-6

Vi har fått flere bekymringsmeldinger

Ukom undersøker alvorlige forhold og alvorlige hendelser i helsetjenesten for å bidra til å få en tryggere helsetjeneste. Vi får meldinger om alvorlige forhold og alvorlige hendelser som har skjedd i helsetjenestene i hele landet, enten det er på sykehus eller i kommunene. I 2022 fikk vi bekymringsmeldinger fra foreldre til barn og unge som har vært under utredning eller i behandling for kjønnsinkongruens. Foreldre varslet oss i Ukom fordi de var bekymret for at ungdommene ikke får rett hjelp eller får den hjelp og oppfølging de trenger med alt som plager dem. De ser at barna deres har det vanskelig og er bekymret for at helsehjelpen og behandlingen de får ikke er trygg nok. De var også bekymret fordi de opplever at det er et press fra mange ulike hold som ungdommene må håndtere. Dette skal håndteres samtidig som de står i krevende valg. Vårt mål med undersøkelsen og rapporten er å bidra til å gjøre helsehjelpen til barn og unge med kjønnsinkongruens tryggere og bedre.

Det er ulike meninger om helsetilbudet

Det er ulike meninger om hvordan vi i Norge skal organisere behandlingstilbudet til personer med kjønnsinkongruens. Fagpersoner, politikere, pasient- og pårørendegrupper deltar i den offentlige debatten om hjelpe - og behandlingstilbudet. Debatten foregår i aviser og TV, og i sosiale medium, både i åpne og i lukkede grupper. Flere har fortalt oss at det kan være utfordrende og vanskelig å delta i debatten fordi uenighetene er så store, både mellom grupper og innad i grupper.

Da ytringsfrihetskommisjonen la frem sin utredning «En åpen og opplyst offentlig samtale» (2022) viste de til at det er en risiko for å bli stemplet som fobisk, fordomsfull, fiendtlig eller reaksjonær dersom meningene bryter med andres innen debatten om kjønnsmangfold- og uttrykk. Dette fremmer ikke pasientsikkerheten, som også er avhengig av en åpen dialog med rom for ulike

meninger og kunnskap som kan bidra til å legge grunnlag for en best mulig praksis. Myndighetene i enkelte land har valgt å stramme inn behandlingstilbudet til personer med kjønnsinkongruens på grunn av usikkerhet om behandlingstilbudet er forsvarlig. Dette har skapt reaksjoner fordi det strider imot det noen pasientorganisasjoner og behandlingsmiljø mener er rett hjelp.

Økning i antall barn og unge som ønsker hjelp

De siste årene har økningen av ungdom som blir henvist til den nasjonale behandlingstjenesten for kjønnsinkongruens (NBTK) ved Oslo universitetssykehus vært særlig stor. Spesielt har økningen blant ungdom som har fødselskjønn jente, men som identifiserer seg som gutt, vært stor. Men også ungdommer som identifiserer seg som ikke-binære (verken som gutt eller jente) søker helsehjelp. Dette er nytt, og ingen kan helt forklare hvorfor dette skjer. Flere mener det handler om større åpenhet om kjønnsmangfold i samfunnet, og at det nå er lettere å stå frem som transperson enn tidligere. Andre har andre forklaringer, og ingen kan med sikkerhet forklare akkurat hvorfor vi har en økning. Dette skjer også i andre land. Når ingen vet sikkert hva økningen skyldes, må vi også være varsomme slik at vi ikke gir feil behandling. Nå jobber myndighetene og forskere sammen med brukergrupper i mange land for å finne forklaringer, øke kunnskapen og lage gode behandlingstilbud til ungdommer med kjønnsinkongruens og dysfori. Vår rapport kan brukes i dette arbeidet.

Statens undersøkelseskommisjon
for helse-og omsorgstjenesten

Postboks 225 Skøyen
0213 Oslo
E-post: post@ukom.no
Org nr: 921018924